

Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik

Herausgegeben von
Olena Novikova und Ulrich Schweier

Band 2019

readbox unipress
Open Publishing LMU

X. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik

**Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen.
Die Ukraine aus globaler Sicht**

**Діалог мов – діалог культур.
Україна і світ**

X Міжнародна наукова Інтернет-конференція з україністики

München
24.–27. Oktober 2019

readbox unipress
Open Publishing LMU

2020

Mit **Open Publishing LMU** unterstützt die Universitätsbibliothek der Ludwig-Maximilians-Universität München alle Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftler der LMU dabei, ihre Forschungsergebnisse parallel gedruckt und digital zu veröffentlichen.



Universitätsbibliothek der Ludwig-Maximilians-Universität
Geschwister-Scholl-Platz 1, 80539 München

Herstellung über:

readbox unipress in der readbox publishing GmbH
Rheinische Str. 171, 44147 Dortmund
<http://unipress.readbox.net>

© für alle Texte bei den jeweiligen Autoren 2020

Die in diesem Band veröffentlichten Beiträge geben die Meinung ihrer Verfasser oder Verfasserinnen wieder und nicht in jedem Fall die des Herausgebers, der Redaktion oder des Verlages.

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet abrufbar über <http://dnb.dnb.de>

Open-Access-Version dieser Publikation verfügbar unter:

<https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bvb:19-epub-73412-8>
<https://doi.org/10.5282/ubm/epub.73412>

978-3-95925-166-2 (print)
978-3-95925-167-9 (online)

ISSN der Reihe:
2629-5016 (print)
2629-5024 (online)

INHALT

Vorwort

SPRACHE

Oleh Andriško

Zusammenrückungen bei den Benennungen
von Bahnhöfen, Kreuzungen, Bahnsteigen und mehr 24

Iryna Babij

Autorenneologismen als Komponente der
schriftstellerischen Idiostils (basierend auf den Werken
von Vasyľ Barka) 32

Halyna Bačyns'ka

Zur bildlich-semantischen Pragmatik der Titel
von O. Vil'čyns'kyj Prosawerken 39

Tetjana Bilenko

Besonderheiten der Autoterminologie der sportlichen
Bewegung (Formel 1) 47

Iryna Braha

Sprachgenres der alltäglichen Kommunikation
einer bilingualen Familie 53

Halyna Horodylovs'ka

Die Münchner Periode im Leben und in der Tätigkeit
von Professor Ju. Ševel'ov 63

Tetjana Huculjak

Assoziativ-bildliche Darstellung der Kozaken
und die Sphäre der Derivationsprozesse im Ukrainischen 74

Volodymyr Demčenko

Sprachformen als Marker nationaler Identität:
Gefährliche Tendenzen 88

Iryna Dudko

Über die Ursprünge der onomasiologischen Grammatik 97

ЗМІСТ

Передмова

МОВА

Олег Андрішко

Зрощення-назви залізничних станцій, роз'їздів, платформ тощо 24

Ірина Бабій

Авторські неологізми як компонент письменницького ідіостилу (на матеріалі творів Василя Барки) 32

Галина Бачинська

Щодо образно-семантичної прагматики заголовків прозових творів О. Вільчинського 39

Тетяна Біленко

Особливості автотермінології спортивного руху (Формула 1) 47

Ірина Брага

“З далеким і скучним привітом до вас...”: зачин як структурний компонент повсякденного родинно-побутового листа 53

Галина Городиловська

Мюнхенський період у житті та діяльності професора Ю. Шевельова 63

Тетяна Гуцуляк

Асоціативно-образні уявлення про козаків і сфера дериваційних процесів української мови 74

Володимир Демченко

Мовні форми як маркери національної ідентичності: небезпечні тенденції 88

Ірина Дудко

Про витоки ономасіологічної граматики 97

ЩОДО ОБРАЗНО-СЕМАНТИЧНОЇ ПРАГМАТИКИ ЗАГОЛОВКІВ ПРОЗОВИХ ТВОРІВ О. ВІЛЬЧИНСЬКОГО

Галина Бачинська

(Україна)

Статтю присвячено розгляду функцій заголовків у прозових творах О. Вільчинського. Заголовки досліджено з точки зору семантичної наповненості. Схарактеризовано образно-стилістичний потенціал уживаних автором заголовних лексем, з'ясовано їхню роль у сюжетному розгортанні, розкритті авторського задуму. Доведено, що контекст відіграє вагомую роль у перетворенні заголовків у виразні стилістичні елементи.

Ключові слова: заголовок, типологія, поетика, прозовий твір, персонаж, ім'я персонажа, антропонім.

CONCERNING THE IMAGE-SEMANTIC PRAGMATICS OF THE TITLES OF O. VIL'ČYNS'KYJ'S PROSE

Halyna Bačyns'ka

The article deals with the peculiarity of titles function in O. Vil'čyns'kyj's prose by their semantic filling. The figurative and stylistic potential formed by the title has been characterized, and the role of the author's idea is clarified. It is proved that the context plays an important role in the transformation of headings into expressive stylistics.

Key words: title, typology, poetics, prose work, character, character's name, antroponym.

У центрі мовознавчих досліджень останнім часом перебуває лінгвальний аналіз тексту. Важливе місце в номінативній системі мови посідає заголовок. Він є частиною лексичного багатства української мови. Як репрезентатор тексту заголовок активізує сприйняття читача й виражає основні мотиви твору, тому постає особливим різновидом власної назви в художньому тексті. Назва твору для автора виступає не лише елементом номінації, а реалізує цілий комплекс художніх особливостей. Заголовок є ключем до інтерпретації тексту. А. Нямцу зазначав: “заголовок твору часто виступає тим первинним ідейно-смісловим сигналом, який налаштовує реципієнта на необхідне для автора сприйняття інтерпретації сюжету (образу, мотиву), а іноді й підказує читачеві характер його переосмислення” (Нямцу 1999, 79). А. Х.-Ю. Геріг стверджує, що “літературні заголовки – це, власне, імена текстів, які нам дещо рекомендують, з чим ми ще не ознайомились, але водночас заголовки мають своє власне життя, незалежне від їхніх текстів” (Gerig 2000, 22).

Заголовок належить до периферійних класів ономастикону, оскільки належить до найменувань об'єктів, створених людиною, – літературних творів. Власні назви об'єктів нематеріальної культури формують клас онімів – хрематоніми. У лінгвістичній науці існують різні терміни для номінації творів: заголовок, назва твору, титул, які функціонують як синоніми. У цій низці представлені як власне терміни, так і загальноновживані слова, які в наукових текстах є термінами.

Уживання різних корелятивів має свою специфіку й обмеження. Н. О. Кожина порушила питання про розмежування цих термінів, зокрема, вона вважає *назву* вужчим поняттям, ніж *заголовок*, оскільки *назва* виконує лише номінативну функцію, натомість *заголовку* притаманна низка інших функцій (Кожина 1984, 67–183). Аргументом для обстоювання тези дослідниці слугує наявність конфлікту форми і змісту в заголовку: за своїм змістом він тяжіє до тексту, а за формою – до слова (імені). *Назва* акцентує основну властивість цього феномену – називання, проте в *заголовку* відображено діалектичну єдність форми та змісту. Зауважимо, що деякі вчені (О. М. Пешковський (Пешковський 1956, 579), І. Р. Гальперін (Гальперін 1958, 460)) надають перевагу термінові *назва твору*. На наш погляд, значення терміна *ім'я тексту* абсолютно тотожне *назві тексту*. У дисертації О. А. Рарицького паралельно із *заголовком* ужито *оглав* (Рарицький 2017, 41). Зазначена лексема є стилістично маркованою і в сучасних українських словниках подана з позначкою *заст.* (застаріле).

Дехто з науковців, прагнучи відмежувати терміни від загальноновживаної лексики, використовує для позначення номінативних одиниць тексту запозичені лексеми *титул* та *бібліонім*. *Титул* запозичено з англійської (англ. *title* > ст.-фр. *titre*, ст.-англ. *titul* > лат. *titulus* – ‘надпис, титул’), із середини XIV ст. його вживають у значенні ‘назва книги, п’єси’. Таким терміном послуговуються В. В. Мержвинський (Мержвинський 2010, 147–154), Н. Л. Павлюк (Павлюк 2002, 243–256), О. Ю. Талабірчук (Талабірчук 2010, 198) та ін. Трагування *титула* як назви твору в сучасній українській мові трапляється рідко. У більшості словників слово *титул* подається в дещо іншому значенні: “перша сторінка, на якій розміщено заголовок, прізвище автора, назву видавництва, рік та місце видання” (Словник літературознавчих термінів 2013, 48).

Термін *бібліонім* виокремила Н. В. Подольська для номінації будь-якого писемного твору в межах вивчення *ідеонімів* – власних назв об'єктів, створених людиною, які не мають безпосереднього стосунку до матеріальної сфери її діяльності (Подольська 1988, 192). Різномірнева класифікація бібліонімів належить М. М. Торчинському (Торчинський 2008, 209). За функційними стилями мови дослідник розмежує: *белетристиконіми* – назви художніх творів; *публіцистиконіми* – назви публіцистичних творів; *документоніми* – назви документів; *логосоніми* – назви наукових праць тощо (Торчинський 2008, 209–218).

В академічному словнику української мови термін заголовок зафіксований як назва будь-якого твору, його частини, розділу, статті, назви газети, журналу тощо (Словник української мови-3 1970, 83).

До проблеми дослідження заголовків зверталося чимало науковців. З-поміж багатьох мовознавчих фундаментальних праць на увагу заслуговують напрацювання Ю. О. Карпенка, де автор звертає увагу на особливості назви художнього твору як ономастичної одиниці: “У художньому творі <...> зазвичай є присутнім один особливий тип власних імен – заголовок. Заголовки творів, їх частин, розділів – це власні імена, оскільки вони називають одиничні об’єкти <...> проте <...> з усієї маси власних імен тільки заголовки є матеріально однорідними з означуваними об’єктами: і об’єкт, і його ім’я утворені зі слів. Ця особливість заголовків і робить їх, так сказати, надзвичайно значущими <...> для творів художніх” (Карпенко 2008, 218).

Г. Ф. Грицюк та Є. В. Джанджанова аналізують зв’язок заголовка з образною системою твору, Н. О. Кожина характеризує знакову сутність заголовка, Є. М. Галкіна-Федорук, М. М. Баженов та інші у заголовку вбачають синтаксичну конструкцію, яка наділена предикативністю.

Мета нашої статті – проаналізувати лексико-семантичні та структурні особливості заголовків, представлених у творчості сучасного українського письменника Олександра Вільчинського. Олександр Вільчинський – автор новел, оповідань, повістей, романів, лауреат Всеукраїнського конкурсу романів та кіносценаріїв “Коронація слова 2002”, володар Гран-прі і першої премії “Коронація слова 2003”.

Значення слів, винесених у заголовок, маркує текст, визначає його семантику й концептуальну єдність. Заголовок, як правило, подає лінгвальну та енциклопедійну інформацію, закладену у творі, текст мотивує значення назви твору. Заголовки художніх творів здебільшого виразно функційні. У переважній більшості семантика заголовка сучасних творів корелює з такими лексемами, як ‘герой’, ‘предмет’, ‘дія’, ‘явище’, ‘час’.

На підставі аналізу семантики заголовків у творчості Олександра Вільчинського із категорії ‘герой’ можна виділити такі класи:

відперсональні заголовки, напр.: “*Зоя і Вера*”, “*Дарко Пальчик*”, “*Водій-механік і щурик Роман*”, “*Останній герой*”, “*Гості з минулого*”, “*Неврахована Жертва*”, “*Що скаже батько?*”, “*Друг Косичка*”, “*Зяблик і Новгородівка*” та ін.;

відзоолексемні заголовки, напр.: “*Сльози молоді тигриці*”, “*Ластівка з дощу*”, “*Щурячі лови*”, “*Дятел тут і дятел там*”, “*З’їсти жабу*” та ін.

У цих двох групах заголовків письменник на до текстовому рівні орієнтує читача, хто є головним героєм твору, інколи уточнює його соціальний статус, оцінює чи характеризує персонажа.

У досліджуваному матеріалі виокремлюємо назви неживих об’єктів, які, виконуючи функції заголовків, переходять від апелювальної до пропріальної лексики.

До відпредметних заголовків відносимо: *“Вінігрет і шуба”*, *“Криївка”*, *“Стіна”*, *“Ірокези”*, *“Залізні двері”*, *“Маслини на десерт”*, *“Весняні дзвони”*, *“Сльози молодої тигриці”*, *“Паска на болоті”*, *“Колесо фортуни”*, *“Полігон”* та ін..

У заголовках такого типу найчастіше виділяються значущі художні деталі, які окреслюють тему твору.

Інколи заголовки є каталізаторами подій: *“У степу під Авдіївкою”*, *“У лісі”*, *“Полігон”*, *“Матівеччина”*, *“Бучина і околиці”*, *“Рейд на Боруки”*, *“Візит в Гаї Муровані”*, *“Грубий ліс”*. Актуалізовані в заголовкові просторові деталі виражають унікальність художнього світу, створеного письменником, сприяють розумінню змісту всього твору. Такі способи номінації використовують для виокремлення важливих змістових деталей твору, адже комплексні заголовки місткіші в інформаційному плані, а різноспрямовані зв'язки цих заголовків із текстом сприяють підвищенню експресивності тексту.

Інколи за допомогою заголовка визначають подієвий план твору. Основні події чи дії виокремлені в назвах типу *“Зустріч під ялинкою”*, *“Вечірні розмови”*, *“Ми копаємо”* та ін.. У досліджуваному матеріалі зафіксовано заголовки-темпоралізатори (*“Весняні дзвони”*, *“Нічні роздуми”*, *“Нічна варта”*, *“Новорічні салюти”*, *“Зимова війна”*) та заголовки-локалізатори (*“У лісі”*, *“На дачах”*, *“Ближче до кухні”*, *“У лісі, лісі темному”*, *“Паска на болоті”*). Зазначені в заголовку часопросторові деталі виражають унікальність художнього світу, створеного письменником, допомагають розумінню змісту всього твору.

Отже, для заголовка характерна тематична кореляція з основними текстовими категоріями та текстом загалом.

Лаконічна, концентрована інформація про текст, уміщена в заголовку, потребує ретельного добору лексичного наповнення. Однією з ознак художнього тексту є образність. Оскільки образність активізує сприйняття читача, заголовок має бути максимально виразним. На лексичному рівні посилення виразності мови досягають різними засобами, зокрема використанням епітетів: *“Грубий ліс”*, *“Весняні дзвони”*, *“Неврахована жертва”*, *“Рибальське щастя”*, *“Запізніле каяття”*, *“Останній герой”*, *“Чоловіча розмова”*, *“Вечірні розмови”* та ін.. Образність передає знання про світ крізь призму авторської свідомості. Образні засоби в заголовках є експресивними актуалізаторами твору, виразником авторського асоціативного сприйняття світу, дієвим прийомом.

Сучасний мовний заголовок семантично неподільний, представлений різними структурними моделями. Будь-яка мовна одиниця, використана в заголовку, стає номінативною. Найкраще номінативні характеристики виражені в іменниках, що забезпечує найчастотніше використання слів саме такого граматичного класу.

Найпоширенішою моделлю цієї групи є монолексемні іменникові утворення в називному відмінку: *“Криївка”*, *“Стіна”*, *“Ірокези”*, *“Облава”*, *“Полігон”* та ін..

В українському мовознавстві монолексемні заголовки В. О. Богородицький співвідносить із словами (Богородицький 1911), однак О. М. Пешковський із називними реченнями (Пешковський 1956). Ми надаємо перевагу кореляції досліджуваних заголовків зі словами.

Низьку частотність виявляють інші граматичні класи в монолексемних заголовках. Менш продуктивні найменування, виражені прийменниково-відмінковими формами, що мають локативне значення: (*“На мосту”*, *“У лісі”*, *“На дачах”*).

Монолексемні заголовки – найбільш багатозначні, вони слугують покликанням до багатьох потенційно можливих денотатів.

У досліджуваному матеріалі представлені заголовки-словосполучення. Серед них виділяємо лексичні й синтаксичні одиниці.

Лексичні словосполучення є синтаксично нерозкладними цілісними назвами, які формально дорівнюють словосполученню, а за змістом – слову. Наприклад: *“Вулиця Щавницька”*, *“Фарбований ліс”*. Продуктивність таких заголовків незначна тому, що вони постають носіями лише фактуальної інформації.

Чисельнішою є група заголовків, що відповідає синтаксичним словосполученням, які можна поділити на сурядні і підрядні. У межах сурядних домінують утворення із єднальним сполучником, що вказує на стосунки героїв, взаємозв'язок подій (*“Зоя і Вера”*, *“Зяблик і Новогородівка”*, *“Вінігрет і шуба”*, *“Кохання і війна”*). Єднальний сполучник може бути засобом відображення основного конфлікту твору, протиставлення героїв, ключових тем. Подібна конструкція може ускладнюватися більшою кількістю сурядних елементів (*“Крук, Яворенко й інші”*) або включення поширених елементів до переліку (*“Нічний рейд і подвійний поворот”*, *“Водій-механік і шурик Роман”*).

Серед заголовків-підрядних словосполучень найпоширенішими є: *“Фарбований ліс”*, *“Грубий ліс”*, *“Червона зима”*. Здебільшого у таких заголовках є якісний вияв ознаки об'єкта. Чисельною групою представлені заголовки у яких закладено відносні характеристики: *“Рибальське щастя”*, *“Весняні дзвони”*, *“Вечірні розмови”*, *“Нічні роздуми”*, *“Чоловіча робота”*. Ускладнення можливе за допомогою додавання нових елементів, напр.: *“Суто літературне вбивство”*.

У прийменниково-субстантивних конструкціях семантико-функційне значення передане відмінковою графемою разом зі значенням прийменника. Найчастіше у творчості О. Вільчинського використовується модель заголовків із семантикою місця: *“Паска на болоті”*, *“Рейд на Боруки”*, *“Зустріч під ялинкою”*, *“Дерева на даху”*, *“Зло на Землі”*. У таких конструкціях акумулюються семантика локативності й атрибутивності.

Іменники в родовому, давальному, орудному відмінках у досліджуваних заголовках-словосполученнях трапляються зрідка: *“Запитання без відповіді”*, *“Розмова при свічках”*, *“Ластівка з дощу”*.

Використовуючи абстрактно-математичне число для позначення кількості однорідних предметів чи порядку під час лічби, письменник прагне

до конкретизації повідомлення. Словосполучення здебільшого утворені за допомогою порядкових числівників: *“Перші трофеї”*, *“П’ятий кут Вітольда Н”*.

Займенникові конструкції в заголовках приховують суб’єкта чи його атрибутивні характеристики: *“Наша криївка”*, *“Наша Авдіївка”*. У досліджуваному матеріалі займенник зазвичай виступає залежним словом у словосполученні.

Серед прислівників найпродуктивніші атрибутивні, що означають спосіб вияву дії, напр.: *“Ван Гог зблизка”*, *“Котлета по-київськи”*, та прислівники зі значенням локативності *“Ближче до кухні”*.

У заголовках-слосполученнях переважає номінативність перед предикативністю.

Модель заголовків, що відповідають простому непоширеному реченню є рідко вживаною. О. Вільчинський лише один раз використовує конструкцію з наявним дієсловом у теперішньому часі: *“Ми копаємо”*. Наявність у заголовках дієслів у теперішньому часі зближує їх з іменниковими заголовками.

Дієслова найчастіше формують мінімальні, але одночасно достатні в граматичному й синтаксичному сенсі конструкції. Мовознавець Л. Павлюк зазначає, що номінативно-дієслівна група стає основою “для складніших структурних моделей, які передбачають урізноманітнення інформаційних параметрів” (Павлюк 2002, 29). Такими поширювачами заголовків можуть бути обставинні елементи: *“Впали роси на покоси”*, *“Зірка більше не сяє”* та об’єктні: *“Телезірка нікого не спростовує”*.

Функцію граматично панівного компонента дієслівна лексема виконує серед заголовків – односкладних речень: *“На зло бабці відморозжу вуха”*. Заголовки, що відповідають складним реченням представлені поодинокі *“Не завжди перемагає той, хто стріляє першим”*, *“Хто не ризикує, той ризикує ще більше”*, *“Хтось втрачає, хтось знаходить”*. Зафіксовано лише один заголовок, представлений підрядною частиною: *“Що скаже батько”*. Згортання складнопідрядного речення до рівня підрядної частини відповідає тенденції до економії мовної енергії, лінгвальних засобів, натомість такі заголовки інформативно незавершені й потребують доповнення, яке можливе лише після прочитання твору.

За структурою маємо різні варіанти назв творів, що залежить від сюжету, задуму автора та бажання якомога більше зацікавити читача, захопити його прочитати текст оповідання, повісті чи роману. У сприйнятті тексту далеко не останнє місце посідає семантичний компонент заголовка, бо саме семантика визначає розуміння й сприйняття його. Із семантичного аспекту можемо виокремити назви, що:

1) пов’язані з професією чи виконуваною роботою основного персонажа твору: *“Батьюшка – не матушка”*, *“Водій-механік і щурик Роман”*, *“Військовий топограф Хотин”*;

2) вказують на місце дії: *“Поєдинок вздовж струмка”*, *“На вузькій дорозі”*;

- 3) характеризують головного персонажа: “Згорьована мати на тлі червоного *“Mercedesу”*”, “Улюбленець жінок та сердець”;
- 4) містять антропоніми: “*Зоя та Вера*”, “*Орися+ Орися*”, “*Крук, Яворенко та інші*”;
- 5) містять топоніми: “*Наша Авдіївка*”, “*У степу під Авдіївкою*”, “*Вулиця Щавницьких, 13*”, “*Візит у Гаї Муровані*”;
- 6) позначають та характеризують абстрактні поняття: “*Кохання і війна*”, “*Облава*”;
- 7) співвідносяться з тваринним світом: “*Ластівка з дощу*”, “*Щурячі лави*”.

Отже, проаналізувавши заголовки творів Олександра Вільчинського, зауважимо, що це особливе лінгвістичне поняття, позначене структурною різноманітністю й поліфункціональністю.

Заголовок – це відносно автосемантичний перший знак тексту, який, маючи план вираження і план змісту, називає текст, прогнозує його зміст, виступає виразником авторської інтенції. Назва тексту виступає актуалізатором сприйняття та розуміння написаного твору. Вона виконує знакову функцію, допомагаючи диференціювати один текст від іншого, йому властива й інформативна та прогностична функції. Автор визначає заголовок як зовнішній код тексту, важливий композиційний компонент тексту, що виконує номінативну функцію. Звичайно, що заголовки розглядуваних творів тісно пов’язані з інформативністю, зв’язністю, цілісністю тексту. Подане в заголовку слово ‘пронизує’ увесь текст, формуючи категорію зв’язності. Водночас із самим словом неминуче відбуваються семантичні зміни, які ведуть до утворення індивідуальнохудожнього значення. Усвідомлення цього значення відбувається ретроспективно, під час повернення до заголовка після завершення тексту. У багатьох творах назва настільки глибоко закодована, що її декодування можливе лише після прочитання твору. Саме назва вбирає концентровану сутність твору, не належачи в цьому разі йому повністю. Серед заголовків О. Вільчинського є різні синтаксичні структури – від слова до речення, де перевагу мають словосполучення сурядного й підрядного типу. За семантикою це назви різних груп, найбільшу кількість яких становлять назви з антропонімами та заголовки із топонімами. Функції заголовків також багатопрофільні – від знакової, номінативної, до інформативної, прогностичної, естетичної, пізнавальної тощо. Співвідношення з текстом також різне – від прямої інформації до опосередкованої, завуальованої та оманливої.

Таким чином, можна зробити висновок, що заголовок у творчості Олександра Вільчинського є ядром творчої енергії митця, лаконічним виявленням його творчої концепції. Назва твору є образним утворенням, символічним відбиттям образу автора, і одночасно своєрідним мікрообразом, що вбирає у себе весь контекст, і чекає наступного розгорнутого виявлення для прочитання та розуміння.

Богородицкий, В. (1911). *Лекции по общему языковедению*. Типолитография Императорского университета. Казань.

Гальперин, И. (1958). *Очерки по стилистике английского языка*. Издательство литературы на иностранных языках. Москва.

Карпенко, Ю. (2008). *Літературна ономастика*. Астропринт. Одеса.

Кожина, Н. (1984). *Заглавие художественного произведения: онтология, функции, проблемы типологии*. Проблемы структурной лингвистики. Просвещение. Москва.

Мержвинський, В. (2010). *Заголовки поем Т. Шевченка раннього періоду: особливості семантичного коду, специфіка параметрів форми*. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Філологічні науки. 11 (198). С. 147–155

Нямцу, А. (1999). *Поетика традиционных сюжетов*. Рута. Черновцы.

Павлюк, Н. (2002). *Мифологическая и библейская онимия как источник именованія персонажей*. Восточноукраинский лингвистический сборник. 8. С. 243–256.

Пешковский, А. (1956). *Русский синтаксис в научном освещении*. Просвещение. Москва.

Подольская, Н. (1988). *Словарь русской ономастической терминологии*. Наука. Москва.

Рарицький, О. (2017). *Художньо-документальна проза українських шістдесятників: жанрова специфіка і поетика*. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук: спец. 10.01.01 “Українська література”; “Теорія літератури”. Київ. Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Словник української мови : в 11 т. (1970-1980). Ред. Білодід І. Наукова думка. Київ.

Талабірчук, О. (2010). *Проза Івана Яцканіна: проблематика, поетика* : дисертація кандидата філологічних наук: спец. 10.01.01 “Українська література”. Ужгородський національний університет. Ужгород.

Торчинський, М. (2008). *Структура онімного простору української мови*. Авіст. Хмельницький.

Gerigk, H.-J. (2000). *Eine Meditation über den literarischen Titel im Anschluß an Werner Bergengruen, Leo H. Hoek und Arnold Rothe*. Titel, Text, Kontext: Randbezirke des Textes: Festschrift für Arnold Rothe zum 65. Galda & Wilch. Berlin.